

J.nr. 23-11000044

Ref. M&E

Den. 02.07.2024

Afgørelse efter miljøvurderingslovens §10 om, at undtagelse fra krav om efterfølgende afgrøde efter pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder for arealer, der indgår i tilskudsordninger og projekter for permanent udtagning ikke er omfattet af kravet om miljøvurdering

Baggrund

Landbrugsstyrelsen foretog en supplerende høring af bekendtgørelsen om næringsstofreducerende tiltag og dyrkningsrelaterede tiltag i jordbruget for planperioden 2024/2025 (plantedækkebekendtgørelsen), samt en høring af udkast til screeningsafgørelse over ændringer til bekendtgørelsen.

Plantedækkebekendtgørelsen udgør dermed plandokumentet til screeningsafgørelsen.

Plantedækkebekendtgørelsen gælder for én planperiode af et års varighed, og der udstedes derfor en bekendtgørelse hvert år. Øvrige ændringer til plantedækkebekendtgørelsen og den tilhørende miljørapport har været i offentlig høring¹ i perioden fra den 2. april til den 30. april 2024.

Plantedækkebekendtgørelsen er udstedt med hjemmel i § 17, 38-39, 44, 47-48 og 53 i lovbekendtgørelse nr. 1053 af 10. juli 2023 om jordbrugets anvendelse af gødning og om næringsstofreducerende tiltag.

Bekendtgørelsens indhold og de væsentligste ændringer i forhold til gældende ret

Plantedækkebekendtgørelsen omfatter tre ordninger: Pligtige efterafgrøder, husdyrefterafgrøder og dyrkningsrelaterede tiltag.

Reglerne om plantedække er en del ud af en række foranstaltninger i det danske nitrathandlingsprogram, der er anmeldt til EU-Kommissionen som den samlede ramme for gennemførelsen af nitratdirektivet i Danmark. Det primære formål med reglerne er at mindske kvælstofudvaskningen fra landbruget til vandmiljøet.

¹ Høring af øvrige ændringer til plantedækkebekendtgørelsen samt den tilhørende miljørapport kan tilgås på [høringsportalen](#).

Endvidere er pligtige og husdyrefterafgrøder en del af de grundlæggende foranstaltninger i vandrammedirektivet og havstrategidirektivet.

Husdyrefterafgrøderne bidrager til overholdelse af Danmarks EU-retslige forpligtigelser efter bl.a. habitatdirektivet og VVM-direktivet. Husdyrefterafgrøderne skal modvirke merudvaskning af nitrat i oplande til nitratfølsomme habitatnaturtyper i Natura 2000-områder, hvor der er sket en øget anvendelse af husdyrgødning og anden organisk gødning. Derudover er fastsat krav om udlægning af husdyrefterafgrøder målrettet kystvandomplande med et indsatsbehov i henhold til vandområdeplanerne. Husdyrefterafgrøderne indgår overordnet på nationalt plan i statusbelastningen, som anvendes i det faglige grundlag for vandområdeplanerne. Krav om udlæg af husdyrefterafgrøder udgør en tærskelværdi, der afløser konkrete vurderinger efter VVM- og habitatdirektiverne ved på forhånd at udelukke væsentlige påvirkninger af miljøet og skader på Natura 2000-områder.

Den supplerende høring omfattede en ændring til plantedækkebekendtgørelsen, der undtager arealer med efterafgrøder med/uden kvælstoffikserende arter samt braklagte arealer fra krav om efterfølgende afgrøde for arealer, der indgår i statsligt eller EU-finansierede tilskudsordninger og projekter om permanent udtagning af landbrugsjorder.

Efter gældende efterafgrøderegler er der krav om etablering af efterfølgende afgrøde på arealer med efterafgrøder. Efterafgrøder skal efterfølges af en forårssået afgrøde, blomsterbrak eller bestøverbrak. Efterafgrødealternativerne brak og kvælstoffikserende arter, skal efterfølges af en forårssået afgrøde. Kravet om efterfølgende afgrøde efter efterafgrøder og alternativer, skaber en udfordring ifm. permanent udtagning af landbrugsarealer, da betingelser for permanent udtagning træder i kraft ved årsskiftet (f.eks. ved permanent ekstensivering), eller med kort varsel (f.eks. ved jordfordelingskendelser som ved værditabskompensation i vådområde/lavbundsprojekter). Det betyder pt., at arealerne enten ikke kan indgå i permanent udtagning, at vådområde/lavbundsområde-projekterne forsinkes, eller det medfører en overtrædelse af efterafgrøderegler.

Miljøvurderingsloven

Det følger af § 8, stk. 1, nr. 1 eller 2 i miljøvurderingsloven, at der skal gennemføres en miljøvurdering, når en myndighed udarbejder en plan eller et program, hvis planen eller programmet tilvejebringes inden for bl.a. landbrug, og fastlægger rammer for fremtidige anlægstilladelser til projekter omfattet af lovens bilag 1 og 2.

Det er Landbrugsstyrelsens vurdering, at undtagelse af krav om efterfølgende afgrøde for arealer, der indgår i statsligt eller EU-finansierede tilskudsordninger og projekter om permanent udtagning af landbrugsjorder, ligger inden for miljøvurderingslovens plan- og programbegreb.

Ændringerne vedrører regulering af landbrugssektoren, men de fastlægger ikke rammerne for fremtidige anlægstilladelser til projekter omfattet af miljøvurderingslovens bilag 1 og 2, herunder anlæg til intensiv husdyravl, hvorfor ændringerne ikke er omfattet af kravet om miljøvurdering efter miljøvurderingslovens § 8, stk. 1, nr. 1. Endvidere vurderes det, at ændringen ikke medfører krav om en vurdering af virkningen på et internationalt naturbeskyttelsesområde under hensyntagen til områdets bevaringsmålsætninger, og at den derfor ikke er omfattet af et krav om miljøvurdering efter miljøvurderingslovens § 8, stk. 1, nr. 2.

Det pligtige efterafgrødekrav og husdyrefterafgrødekravet er elementer, der indgår i nitrathandlingsprogrammet, som blev miljøvurderet ved ”Strategisk Miljøvurdering af Nitrathandlingsplanen 2008-2015”, september 2012, og ”Miljørapport over forslag til ændringer i nitrathandlingsprogrammet bestående af dele af ny husdyrregulering (generelt efterafgrødekrav og ændret harmonikrav) og målrettet efterafgrødeordning”, december 2016.

Ved miljøvurderingen i december 2016 blev bl.a. den samlede model for etablering husdyrefterafgrøder miljøvurderet. Ordningerne i plantedækkebekendtgørelsen samt en tidligere ændring af modellen for etablering af husdyrefterafgrøder blev miljøvurderet i hhv. marts og december 2021. I den ordinære høring af plantedækkebekendtgørelsen i april 2024 blev bl.a. en ændring i beregningsmodellen for husdyrefterafgrøder miljøvurderet.

Denne supplerende høring vedhører alene undtagelse af krav om efterfølgende afgrøde for arealer der indgår i tilskudsordninger og projekter om permanent udtagning af landbrugsjorder.

Undtagelsen om efterfølgende afgrøde kan anses som en mindre ændring af en plan, der er miljøvurderet efter miljøvurderingslovens § 8, stk. 1, nr. 1. Myndigheden skal gennemføre en vurdering af, om sådanne planer og programmer kan få væsentlig indvirkning på miljøet, jf. lovens § 8, stk. 2, nr. 1. Det er Landbrugsstyrelsens vurdering, at der skal foretages en supplerende screening af, om ændringerne vedrørende efterfølgende afgrøde i plantedækkebekendtgørelsen for planperioden 2024/2025 kan få en væsentlig indvirkning på miljøet, jf. miljøvurderingslovens § 8, stk. 2.

Høring af berørte myndigheder

I henhold til miljøvurderingslovens § 32 skal den myndighed, der er ansvarlig for tilvejebringelse af en plan, høre berørte myndigheder, før der træffes screeningsafgørelse om, hvorvidt der skal foretages en miljøvurdering.

De berørte myndigheder udgøres i denne sammenhæng af Miljøstyrelsen, Naturstyrelsen, Miljøministeriet, Klima-, Energi-, og Forsyningsministeriet samt Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri.

Landbrugsstyrelsen gennemførte en høring af disse myndigheder i perioden 14.06.2024 til 24.06.2024.

Landbrugsstyrelsen modtog ikke høringssvar på screeningsudkastet.

Afgørelse

Landbrugsstyrelsen vurderer, at undtagelsen fra krav om efterfølgende afgrøde for arealer, der indgår i tilskudsordninger og projekter for permanent udtagning ikke kan få væsentlig indvirkning på miljøet, og at en ændring til bekendtgørelsen derfor ikke skal miljøvurderes efter miljøvurderingslovens § 8, stk. 1, nr. 3.

Landbrugsstyrelsen har lagt vægt på en vurdering fra Aarhus Universitet, om at undtagelsen ikke giver risiko for merudvaskning af kvælstof. Dette følges af, at der ved overgang til permanent udtagning ikke skabes incitament til at fravige anbefalinger for destruktions tidspunkt, som det er i dag.

For efterafgrøder og brak vurderer Aarhus Universitet, at det har større eller samme udvaskningsreducerende effekt, hvis disse arealer i stedet indgår i en ordning med permanent udtagning.

For efterafgrødeblandinger med kvælstoffikserende arter, vurderede Aarhus Universitet, at undtagelsen ikke vil medføre en merudvaskning, men en kvælstofreducerende effekt der er på samme niveau, hvis disse arealer i stedet indgår i permanent udtagning. Dette forudsættes af at der trækkes en eftervirkning på 50 kg N/ha og arealerne ikke destrueres før 1. februar,

Det er på denne baggrund Landbrugsstyrelsens vurdering, at undtagelsen fra kravet om efterfølgende afgrøde efter efterafgrøder m/u kvælstoffikserende blandinger samt brak, for arealer, der indgår i tilskudsordninger og projekter for permanent udtagning ikke fører til en forringelse af den kvælstofreducerende effekt.

Klagevejledning

4-ugers klagefrist

Der kan klages til Miljø- og Fødevareklagenævnet over Landbrugsstyrelsens afgørelse om, at der ikke skal foretages en miljøvurdering (screeningsafgørelsen), for så vidt angår retlige spørgsmål. Klage skal indgives inden 4 uger efter screeningsafgørelsens annoncering på Landbrugsstyrelsens hjemmeside, jf. miljøvurderingslovens § 51.

Klageportalen

Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet indgives skriftligt til Landbrugsstyrelsen ved anvendelse af digital selvbetjening (Klageportalen), jf. miljøvurderingslovens § 52, jf. dog § 21, stk. 2-4 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet. Se mere om, hvordan man klager via Klageportalen på Miljø- og Fødevare-klagenævnets hjemmeside:
<https://naevneneshus.dk/start-din-klage/miljoe-og-foedevareklagenaevnet/>.

Klageberettiget

Klageberettiget er enhver med retlig interesse i sagens udfald. Klageberettiget er endvidere landsdækkende foreninger og organisationer, der som formål har beskyttelsen af natur og miljø eller varetagelsen af væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen og har vedtægter eller love, som dokumenterer dens formål, og som repræsenterer mindst 100 medlemmer.

Bilag 1. Screening

I det følgende er der foretaget en vurdering af om at undtagelse fra krav om efterfølgende afgrøde efter pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder for arealer, der indgår i tilskudsordninger og projekter for permanent udtagning kan antages at få væsentlig indvirkning på miljøet, jf. kriterierne i Miljøvurderingslovens bilag 3.

	Væsentlig indvirkning	Ikke væsentlig indvirkning	Ikke relevant	Bemærkninger
(1) Planernes karakteristika, idet der navnlig tages hensyn til:				
I hvilket omfang planen eller programmet kan danne grundlag for projekter og andre aktiviteter med hensyn til beliggenhed, art, størrelse og driftsbetingelser eller ved tildeling af midler:		x		Undtagelsen har ikke betydning for, hvordan en virksomhed kan opfylde sit efterafgrødekrav, og har derfor ikke betydning for virksomhedens drift af arealer.
I hvilket omfang planen har indflydelse på andre planer eller programmer, herunder også planer og programmer, som indgår i et hierarki:		x		<p>Bekendtgørelsen vil blive udstedt i medfør af § 17, stk. 3 og 4, § 38, § 39, stk. 1 og 3, § 44, § 47, stk. 3, § 48, stk. 1 og 2, og § 53, stk. 3, i lovbekendtgørelse nr. 1053 af 10. juli 2023 om jordbrugets anvendelse af gødning og om næringsstofreducerende tiltag, og skal derfor ligge inden for de rammer, der er i de pågældende bemyndigelser.</p> <p>Det generelle krav om pligtige efterafgrøder og kravet om husdyrefterafgrøder udgør tiltag til implementering af blandt andet nitratdirektivets artikel 4, jf. bilag II, B, nr. 8, om opretholdelse i (nedbørs-)perioder af et mindstemål af plantedække, som vil optage det kvælstof fra jordbunden, der ellers kunne forårsage nitratforurening af vand.</p> <p>Husdyrefterafgrøderne bidrager også til overholdelse af Danmarks EU-retslige forpligtigelser efter bl.a. habitatdirektivet og VVM-direktivet (bl.a. som tærskelværdi ift. nitratudvaskning til vandmiljøet og som et af afskæringskriterierne for udbringning af husdyrgødning). Husdyrefterafgrøderne skal således modvirke merudvaskning af nitrat i oplande til nitratfølsomme habitatnaturtyper i Natura 2000-områder, hvor der er sket en øget anvendelse af husdyrgødning og anden organisk gødning.</p> <p>Husdyrefterafgrøderne indgår overordnet på nationalt plan i</p>

				statusbelastningen, som anvendes i det faglige grundlag for vandområdeplanerne.
Planens eller programmets relevans for integreringen af miljøhensyn specielt med henblik på at fremme bæredygtig udvikling:		x		<p>Det pligtige efterafgrødekrav, husdyrefterafgrødekravet og alternativer til disse medvirker til at reducere landbrugets udledning af kvælstof med henblik på at sikre, at især vandmiljøet ikke lider skade, og at Danmark lever op til sine internationale miljøforpligtelser. Reguleringen har dermed en positiv effekt for vandmiljøets tilstand.</p> <p>Aarhus Universitets vurdering er, at efterafgrøder forud for efterfølgende afgrøde har haft den forventede udvaskningsreducerende effekt, samt at efterafgrøders destruktionsstidspunkt forventes at være i overensstemmelse med anbefalingerne, da det findes vanskeligt at forestille sig et motiv for at destruere plantedækket efter den 20. oktober forud for permanent udtagning af arealet.</p> <p>Det er Landbrugsstyrelsens vurdering, at undtagelsen ikke vil medføre en øget udvaskning.</p>
Miljøproblemer af relevans for planen eller programmet:		x		<p>En af de største udfordringer på vandmiljøområdet er tilførslen af kvælstof, som bl.a. har sit udspring i landbrugets anvendelse af gødningsstoffer.</p> <p>Tab af kvælstof til vandmiljøet er uundgåeligt ved landbrugsproduktion. Tabet sker først og fremmest ved udvaskning fra rodzonen. Dette sker primært i efteråret og vinteren som følge af, at jorden mættes med vand, som dermed sætter gang i afstrømningen fra rodzonen. Det er dog ikke alt kvælstof, som uden videre udvaskes, idet organisk kvælstof i gødning typisk skal omsættes, før det bliver tilgængeligt for planterne eller for udvaskning. Omdannelse af organisk kvælstof sker over tid og ikke nødvendigvis på tidspunkter, hvor planterne optager kvælstof. Plantedækket om efteråret har derfor betydning for, hvor meget kvælstof der udvaskes.</p> <p>Det vurderes, at der ved undtagelsen fortsat opnås den samme eller en bedre kvælstofreducerende effekt, som tilsvarende efterafgrøder med krav om efterfølgende afgrøde.</p>
Planens eller programmets relevans for gennemførelsen af anden miljølovgivning, der stammer fra en EU-retsakt (f.eks. planer og programmer i forbindelse med affaldshåndtering eller vandbeskyttelse):			x	Ændringerne i udkast til bekendtgørelse vedrører regulering, der indgår i den danske implementering af nitratudirektivet og er nævnt som en indsats i nitrathandlingsprogrammet, jf. ovenfor. Endvidere er de en del af de grundlæggende foranstaltninger i vandrammedirektivet og havstrategidirektivet. Husdyrefterafgrøderne bidrager til overholdelse af Danmarks EU-retslige forpligtelser efter bl.a. habitatdirektivet og VVM-direktivet.

				Undtagelsen har ikke betydning for gennemførelse af anden miljølovgivning, der stammer fra en EU-retsakt.
(2) Kendetegn ved indvirkningen og det område, som kan blive berørt:				
Indvirkningens sandsynlighed, varighed, hyppighed og reversibilitet			x	Indvirkningens varighed og reversibilitet bestemmes af, hvor længe ændringen til plantedækkebekendtgørelsen fastholdes. Det vurderes umiddelbart ikke, at der vil blive behov for at omgøre ændringen inden for de kommende år. Hvis forudsætningerne for de permanente udtagingsordninger og -projekter ændres med væsentlig betydning for den forudsatte kvælstofeffekt af arealet med efterafgrøder eller brak efter udtagningen, vil der skulle ske en revurdering af undtagelsen.
Indvirkningens kumulative karakter			x	Der vurderes ikke at være kumulative konsekvenser knyttet til ændringerne.
Indvirkningens grænseoverskridende karakter			x	Det vurderes ikke, at undtagelsen vil medføre grænseoverskridende miljøpåvirkning.
Faren for menneskers sundhed og miljøet (f.eks. på grund af ulykker)			x	Undtagelsen vedrører landbrugsvirksomhedernes drift af landbrugsarealer, og den vurderes ikke at berøre befolkningen. Da undtagelsen ikke forventes at have en betydning for den kvælstofreducerende effekt af efterafgrøder og alternativer, vurderes denne heller ikke at være til fare for menneskers sundhed og miljøet.
Indvirkningens størrelsesorden og rumlige udstrækning (det geografiske område og størrelsen af den befolkning, som kan blive berørt)			x	Ændringen vedrører landbrugsvirksomhedernes drift af landbrugsarealer og vurderes ikke at berøre befolkningen.
Værdien og sårbarheden af det område, som kan blive berørt som følge af: - Særlige karakteristiske naturtræk eller kulturarv - Overskridelse af miljøkvalitetsnormer eller -grænseværdier og - Intensiv arealudnyttelse			x	Reglerne i udkast til bekendtgørelsen skal forhindre udvaskning af kvælstof til vandmiljøet. Undtagelsen vurderes ikke at berøre særligt karakteristiske naturtræk eller kulturarv, at overskride miljøkvalitetsnormer eller -grænseværdier samt medføre intensiv arealudnyttelse.
Indvirkningen på områder eller landskaber, som har en anerkendt beskyttelsesstatus på nationalt plan,			x	Det vurderes ikke, at ændringen vil have betydning på områder eller landskaber af den nævnte karakter, da undtagelsen udelukkende omfatter arealer i landbrugsdrift.

fællesskabsplan eller
internationalt plan.

